

168 Schrift

[The page contains dense, handwritten text in a historical script, likely Dutch or Flemish, with some red ink used for initials or headings. The text is arranged in approximately 25 horizontal lines, filling most of the page area. The handwriting is cursive and compact, characteristic of 17th-century documents.]

Keukens • Badkamers • Toiletten

D Blenk *tegelwerken*

Dick Blenk

George Stephensonweg 21 f

3133 KJ Vlaardingen

010-4359093 / 06-20597239

Fisc-ad

Fiscale en administratieve dienstverlening

J.A. Janson

fiscaal adviseur

Plein 1940 nr 47
3135 PR Vlaardingen
tel: 010 435 92 67
fax: 08 4220 69 33
e-mail: info@fisc-ad.nl
www.fiscaaladviseurs.nl

Westhavendomein

Vastgoed & VvE Beheer

Volledige ontzorging voor vastgoedeigenaars en VvE's

Westhavenplaats 40a • 3131 BT Vlaardingen • Tel.: 010-2477477 • E-mail: info@westhavendomein.nl

www.westhavendomein.nl

Vlaardingen
anders bekeken

*Stadswandelingen,
rondleidingen en meer,
ook voor besloten groepen*

www.serviceteam-vlaardingen.nl
facebook.com/serviceteamvld

Haven in Vogelvlucht — Vlaardingen

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:

- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedenbouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt € 25,00 per jaar. Het bankrekeningnummer van de vereniging is NL44 INGB 0000 750 978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Lidmaatschap

Het verenigingsjaar loopt gelijk met het kalenderjaar. Lid worden kan het gehele jaar door. Korting op de contributie bij lid worden in de loop van het jaar is niet mogelijk. Wel worden dat jaar reeds uitgegeven publicaties dan nagezonden.

Opzegging

Opzegging van het lidmaatschap dient schriftelijk bij de ledenadministratie te geschieden of via een email naar info@hvv-vlaardingen.nl. Een opzegging kan direct ingaan of aan het eind van het jaar. Restitutie van contributie wordt niet verleend. Leden die hun contributie niet voor of op 31 december hebben voldaan worden automatisch uit het ledenbestand verwijderd.

Bestuur

De heer Ted Hartman, voorzitter
De heer Han van Elk, vice-voorzitter
De heer Jack van Soest, secretaris
De heer Kees Borsboom, penningmeester
Mevrouw Tineke van der Hoek, lid
De heer Michel Carree, lid
Mevrouw Nina Meulendijk, lid

Redactie Tijd-Schrift

Michel Carree, eindredacteur
Eric van Rongen
Klaas Bloem
Frank Wittkampf
Tamaam Ayyash

Opmaak, vormgeving en drukwerk

Stout Grafische Dienstverlening, Robert Kroon

Verkoop losse publicaties

Uitsluitend via e-mail:
info@hvv-vlaardingen.nl

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag per e-mail:
info@hvv-vlaardingen.nl t.a.v. de redactie.

ISSN 1380-2992

© Historische Vereniging Vlaardingen

Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Internet: www.hvv-vlaardingen.nl - www.begraafplaatssemaus.nl
E-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Inhoud

Redactioneel

5

Vlaardingen-Schiedam

Oer-vete of gezonde rivaliteit?

Harm Jan Luth-Mulders

6

Bericht van de penningmeester

Kees Borsboom

9

Oud Vlaardingen

C.M. van den Berg-Akkerman

10

Museum Vlaardingen zet de STAD in de schijnwerpers

15

Speel nu de nieuwe outdoor escape game

16

Ledenactiviteiten

17

Boekbespreking

Frans W. Assenberg

19

Omslag: Vidimus stadsrechten 1590.
Collectie Stadsarchief.

PUUR NATUUR
BEHANDELINGEN

**Lieneke
Terleth**

SCHOONHEIDS-
SALON

P.K. Drossaartstraat 55 ~ 3131PA Vlaardingen
Tel: 010 4342125 ~ www.lieneketerleth.nl
Facebook: Schoonheidssalon Lieneke Terleth

Delta Hotel
Maasboulevard 15
3133 AK Vlaardingen
www.deltahotel.nl

**Altijd het water
aan je voeten...!**

ZONNEPANELEN
VLAARDINGEN

**UW LOKALE
SPECIALIST**

Bespaar direct op
uw energiekosten
met zonnepanelen
van hoge kwaliteit.
Goede service!

010-4352585
WWW.ZPVL.NL
INFO@ZPVL.NL

Wij doneren €0,50 per verkochte fles aan de HVV!

Verkoop via www.cartosio.nl
o.v.v. uw lidmaatschapnummer.

Of kom naar onze winkel aan de Admiraal Trompstraat 21
in Schiedam. Iedere laatste vrijdag van de maand
gratis inloop proeverij van 16-18 uur.

Wijnkoperij
Cartosio

STOUT
GRAFISCHE DIENSTVERLENING
Tel. 010 - 248 06 03 • www.stout.nl

Méer dan een drukkerij!

**DIJKSHOORN
EUROMOVERS**
EUROPEAN MOVER PARTNERSHIP

AL MEER DAN
50 JAAR
VERHUIZEN!

WWW.DIJKSHOORN.NL
TRAWLERWEG 8 3133 KS VLAARDINGEN TEL.: +31 (0)10-2480522

**Voor alle
molenproducten en
broodmixen gaat u
naar Aeolus!**

Kijk op www.aeolus.nl voor het
hele assortiment

Kortedijk 16
3134 HB
Vlaardingen
T : 010 434 61 31
E : info@aeolus.nl
I : www.aeolus.nl

molenwinkel

Redactioneel

Op het moment dat ik dit schrijf is de feestweek rondom 750 jaar stadsrechten net afgelopen. En een feest was het, vanaf de aankomst van graaf Floris V, die de nieuwe stadsrechten uitreikte aan de burgemeester, de vele plekken waar genoten kon worden van live muziek in alle genres, via de verschillende gezellige markten tot het weekend met 'levend verleden' (schitterend: die waslijnen met hemden en ondergoed in de Peperstraat, Fransenstraat en Waalstraat) tot Culinair Vlaardingen enerzijds (lekker eten) en de Urban Haring Run (dat eten er weer afrennen).

Ons eigen verenigingshuis, de historische Waag, werd druk bezocht gedurende deze dagen. Een woord van dank naar alle vrijwilligers die hun steentje bijdroegen in de bemanning is op zijn plek, alsmede een groot compliment naar de organisatie van alle festiviteiten rondom 750 jaar stadsrechten: de Stichting Vlaardingen 750. De stad waar we als leden van de Historische Vereniging toch aan verknocht zijn, lag er even op zijn mooist bij. In dit Tijd-Schrift ook weer voldoende artikelen om het Vlaardingse hart aan op te halen.

Zo herplaatsen we een verhaal van de hand van mevrouw Van den Berg. Zij was Vlaardingse, schrijfster van kinderboeken en tevens de moeder van TV-presentator Gerard van den Berg. Haar verhaal is eerder gepubliceerd geweest, maar niemand weet meer waar...

Boekrecensies zijn er van Frans W. Assenberg, en ook het Museum Vlaardingen laat weten wat er aldaar allemaal op stapel staat. Een meer serieus bericht van onze

Penningmeester: er is werk aan de winkel om onze begroting sluitend te krijgen, en uw meedenken daarin wordt op hoge prijs gesteld.

De redactie van Tijd-Schrift kan ook wel wat extra kracht gebruiken. Wilt u een bijdrage leveren aan het totstandkomen van ons verenigingsmagazine, heeft u zelf een vlotte pen en een kritische blik: meld u aan als redactielid op info@hvv-vlaardingen.nl.

Voor nu wens ik nu, namens bestuur van de HVV en de redactie van dit Tijd-Schrift, een schitterende zomer toe.

Michel Carree
Eindredacteur

Adverteren in Tijd-Schrift?

Winkeliers en dienstverleners van Vlaardingen! Onder de aandacht komen bij bijna 1.000 leden van de Historische Vereniging? Dit is uw kans: dit Tijd-Schrift heeft nog enkele lege plekken op de advertentiepagina's. Die zijn uitstekend te vullen met prachtige historische platen, maar ook met úw advertentie! Neem contact op met onze secretaris Jack van Soest via info@hvv-vlaardingen.nl voor meer informatie.

Vlaardingen-Schiedam

Oer-vete of gezonde rivaliteit?

Harm Jan Luth-Mulders, stadsarchivaris

Historische gebeurtenissen hebben vaak nog eeuwenlang grote gevolgen.

De *Slag op het Merelveld* (Kosovo, voormalig Servië) op 28 juni **1389** werkte nog volop door in de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) en bij de recente Balkanoorlog (1998/1999).

En de herdenking van de *Slag aan de Boyne* (Drogheda, Ierland) op 12 juli **1690** is jaarlijks nog steeds een heet hangijzer tussen protestanten en rooms-katholieken in Noord-Ierland.

Vaak wordt in Vlaardingen en Schiedam verwezen naar **2 juni 1574** als het gaat om de oorsprong van de zogenaamde vijandschap tussen beide steden, want toen immers hebben 'de Schiedammers Vlaardingen platgebrand'. Hoe zit dat nu precies?

De Opstand¹

De Opstand (1568-1648), veelal de 80-jarige oorlog genoemd, liet ook in Vlaardingen diepe sporen na.

Op 4 november 1573 werd het naburige Maassluis ingenomen door de Spaanse troepen. Vlaardingen – dat net als Maassluis geen stadsmuren had – was korte tijd eerder al in handen van de Spanjaarden gevallen en veel van de circa 1.500 Vlaardingens waren naar het ommuurde Schiedam gevlucht. In Vlaardingen lagen op dat moment zo'n 900 Spaanse soldaten, terwijl aan de andere kant in Schiedam 1.000 Geuzen en in Delfshaven nog eens 1.300

Geuzen waren gestationeerd. Vlaardingen lag dus volop in de frontlinie.

Geweld

Een maand later vielen de Spanjaarden Overschie aan en de Geuzen staken daar de kerk in brand, zodat de Spanjaarden er geen gebruik van konden maken. Alleen Delft, Schiedam en Rotterdam, aan de noordelijke Maasoever, waren toen nog in handen van de Geuzen. Intussen hielden de

Geuzen, grotendeels rabauwen, ook flink huis in Schiedam. Ze mishandelden er de priester zodanig dat hij het niet overleefde, in december 1573 brandden ze Reimerswaal plat en in maart 1574 ook nog Pijnacker.

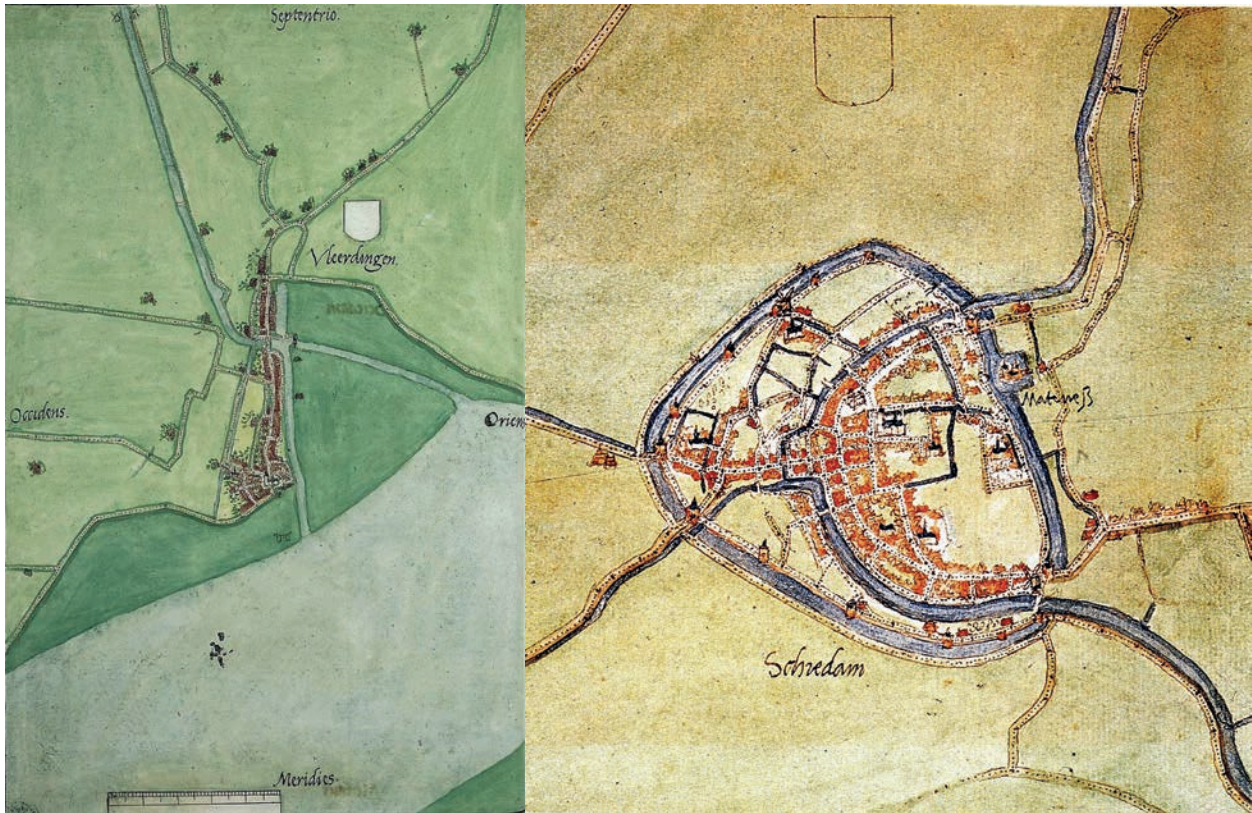
De 'tweede ronde'

Rond die tijd werden de Spaanse troepen uit Vlaardingen en Maassluis teruggeroepen naar Vlaanderen, om de aanval van Lodewijk van Nassau af te slaan, waarop de Geuzen triomfantelijk Vlaardingen binnentrokken en hier de koster ophingen.

De 'bevrijdingsvreugde' was daar echter van korte duur, want in mei 1574 gaf de nieuwe landvoogd Luis de Requesens (de opvolger van Alva) opdracht Holland opnieuw te bezetten om Leiden in te nemen.

De Spanjaarden trokken via Utrecht naar Leiderdorp en namen stellingen in, richting Gouda, Delft, Rotterdam en Schiedam.

¹ Albert Brouwer en Ingena Vellekoop, *Spaans benauwd: strijdende Geuzen en Spanjaarden in het Maasmondgebied 1568-1575*, Vlaardingen, 1984, p. 42-56.

Stadsplattegronden van Vlaardingen en Schiedam, door Jacob van Deventer, circa 1560 (respectievelijk Bibliotheca Nacional, Madrid en Collectie Hingman, Nationaal Archief, Den Haag).

Op 29 mei 1574 ging bevelhebber Francisco de Valdez al richting Maassluis met de bedoeling om daarna via Vlaardingen door te stoten naar Rotterdam. In reactie op die snelle opmars brandden de Geuzen overal hoge gebouwen zoals molens plat.

De Vlaardingse stadsbrand

In dat hectische klimaat gaf Willem van Oranje op 1 juni 1574 opdracht aan zijn troepen (de Geuzen dus) Vlaardingen op te geven en zich te verschansen bij de Vijfsluizen. Een dag later, op 2 juni, trokken de Geuzen nog even terug naar hun verlaten schans in Vlaardingen om de boel onklaar te maken, zodat de Spanjaarden er niets aan

zouden hebben en toen ging een groot deel van de stad in vlammen op. Het is heel goed mogelijk dat allerlei gespuis meetrok. In oude bronnen wordt een bende plunderslaars onder aanvoering van de verlopen Schiedamse kleermaker 'Benjamin de snijer' genoemd.²

Feit is wel dat de troepen van de opstandelingen tegen Filips II vanaf de Vijfsluizen/Schiedam hierheen kwamen, waardoor in het collectief bewustzijn van de Vlaardingers 'de ellendelingen dus uit Schiedam kwamen'. Daarbij is het goed zich te realiseren dat dit gebruikelijke 'tactiek der verschroeiende aarde'-manoeuvres in oorlogstijd waren. Na de stadsbrand van Vlaardingen versterkte Oranje

² M. van Nievelt, *Hantvesten, octroyen, privilegien en regten aan de stede Vlaardingen vergunt of bevestigt*, 's-Gravenhage, 1772, p. 138 (noot 4).

Schiedam en de Spanjaarden trokken in het najaar van 1574 in de ruïnes van Vlaardingen. De Vlaardingers die nog niet waren gevlucht, vertrokken halsoverkop naar Voorne-Putten, dat nog wel in handen van de Geuzen was. In de zomer van 1575 blijkt het grootste deel van hen weer terug te zijn in zijn vaderstad.

Fantasie-pentekening van de Vlaardingse stadsbrand op 2 juni 1574 (Octave DeConinck; collectie Stadsarchief Vlaardingen).

'Sneren naar de buurstad'

Eeuwenlang hebben Vlaardingers en Schiedammers daarna in vrede naast en met elkaar geleefd, maar onderhuids werd/wordt in de vorige en deze eeuw, vaak met een grappige, plagerige toon aan deze gebeurtenis gerefereerd. Zo is bijvoorbeeld bekend dat het hoofd der Hervormde Groen van Prinsterer-ULO in Vlaardingen – hoewel zelf import en van Friese afkomst – in 1954 een Schiedamse leerling diverse keren confronteerde met het kwaad dat zijn stadsgenoten hier bijna vier eeuwen eerder hadden aangericht.

En in het afscheidsboekje dat Tjerk Bruinsma bij zijn vertrek in 2013 kreeg aangeboden, verhaalde de Schiedamse oud-burgemeester Reinier Scheeres hierover het volgende: *'Op de beide stadhuizen was van die oude controversie weinig te merken.[...] Maar bij publieke optredens van bestuurders (ikzelf niet uitgezonderd) werden de tegenstellingen nog lange tijd gecultiveerd en werd er om een sneer naar de buurstad doorgaans besmuikt gelachen.'*³

Minder grappig waren in dit verband de zogeheten 'busbaanrellen' die in oktober 1978 en ook daarna in de maanden september en oktober van de jaren tachtig, op de grens van de wijken Groenord (Schiedam) en Holy (Vlaardingen) tussen honderden jongeren van beide steden werden uitgevochten. Deze waren niet weinig gewelddadig en de ME moest met onder andere waterkanonnen tussenbeide komen.⁴

Er is wel gesuggereerd dat deze vechtpartijen hun oorsprong vonden in de gebeurtenissen van 1574 maar dat is (te) ver gezocht. Hieraan lag oorspronkelijk een 'gewone' ruzie om een meisje ten grondslag, waarop de schermutelingen daarna, een aantal jaren bijna folklore werden.

Buursteden

Er zijn wel vaker buursteden die een bepaalde wederzijdse rivaliteit hebben ontwikkeld. Arnhem-Nijmegen en Enschede-Almelo zijn daar voorbeelden van. Maar ook de niet-buursteden 010 en 020 kunnen er wat van.

Tussen Vlaardingen en Schiedam gaat het intussen best. In veel opzichten verschillend van elkaar – zoals zo vaak historisch bepaald – zijn er talloze 'gemengde' huwelijken en familie- en vriendenbanden en werken beide gemeenten aan de Nieuwe Maas op allerlei terreinen eensgezind samen. En de grappen over Vlaardingen-Schiedam en verwijzingen naar 1574 zullen nog wel heel lang blijven bestaan.

Dit artikel verscheen al eerder digitaal op www.geschiedenis-vanvlaardingen.nl

³ Harm Jan Luth e.a., *Tjerk Bruinsma, burgemeester naar ons hart*, Vlaardingen, 2013, p. 56.

⁴ Archief van de politiedienst c.q. gemeentepolitie van Vlaardingen, 1825-1993, inv. nr. 1128.

| Bericht van de penningmeester

Geachte leden van de Historische Vereniging Vlaardingen,

Op de algemene ledenvergadering (ALV) van 28 maart jl. is uitvoerig stil gestaan bij het hoofdstuk financiën. 2022 was door de kosten van ons jubileum, de stevige prijsstijgingen van papier, drukkosten en verzendkosten financieel een moeilijk jaar. U zal dat ongetwijfeld ook zelf in uw eigen portemonnee hebben ondervonden en nog steeds ondervinden.

Met het verlies van ongeveer € 8.000 over 2022 gaan wij heel snel door onze reserves heen. Gelukkig heeft de vereniging in het verleden wat opzij kunnen leggen voor moeilijke tijden zoals nu.

Tijdens de ALV is besproken dat de kosten van vier tijdschriften en het jaarboek die de vereniging jaarlijks uitgeeft en inclusief de verzendkosten alleen al hoger zijn dan de jaarlijkse contributie van € 25. De vergadering heeft op voorstel van het bestuur vastgesteld dat de contributie vanaf 2024 € 30 gaat worden.

Het bestuur maakt zich zorgen over de toekomstige stijging van kosten. Zo is al aangekondigd dat de portokosten in 2024 zullen stijgen.

Op de ALV is met de leden afgesproken om u in dit Tijdschrift op de hoogte te brengen van de financiële situatie en u te vragen met ideeën en suggesties te komen om de komende jaren met een sluitende begroting te komen en niet verder in te teren op onze beperkte reserves.

Het bestuur en de leden hebben op de ALV al een aantal suggesties gedaan.

- Verdere verhoging van de jaarlijkse contributie.
- Leden verzoeken om naast hun contributie een jaarlijk-

se donatie te doen. Uiteraard alleen voor diegenen die zich dat financieel kunnen veroorloven.

- Een schriftelijke vastgelegde schenkingsovereenkomst. Die is voor 125% aftrekbaar van de belastingen, omdat onze vereniging een 'culturele ANBI' is.
- Persoons- of bedrijfsvermelding in het Jaarboek. Persoonsvermelding à € 75, bedrijfsvermelding à € 120.
- De dikte van de periodieken beperken tot een maximum aantal pagina's.
- Het Jaarboek door de leden laten bezorgen.
- Enz., enz.

Het bestuur is er van overtuigd dat er meer ideeën leven onder de leden en we vragen u die aan ons te melden via info@hvv-vlaardingen.nl, of schriftelijk.

Dit jaar zijn de mogelijkheden tot wijziging beperkt en stevenen we weer af op een stevig verlies, maar dit zal mede afhankelijk van de nog komende prijsstijgingen. Naamsvermelding in ons Jaarboek en het doneren van een extra bedrag aan onze vereniging behoren nu sowieso al tot de mogelijkheden.

Helpt u ons om de Historische Vereniging Vlaardingen te behouden en zeker ook voor de verdere toekomst?

Namens het bestuur van de Historische Vereniging Vlaardingen,

Kees Borsboom, penningmeester

De heer Jaap van Krimpen, lid van de HVV en ook veelvuldig gepubliceerd als schrijver in Tijd-Schrift stuurde de redactie onderstaand bericht:

“Op mijn harde schijf staat al meerdere jaren een verhaal over oud Vlaardingen in het begin van de vorige eeuw. Het is ooit gepubliceerd, maar waar? Ik weet het niet (meer). Het is geschreven door mevrouw Van den Berg, een auteur van meerdere kinderboeken in de jaren ‘50, ‘60. Ze was de echtgenote van Henri van den Berg, in die tijd een bijna legendarisch v.v. Zwaluwen bestuurder. In de volksmond ‘Henri Kwatta’ genoemd. Waarom weet ik niet, ik was geen voetballiefhebber. Verder was mevrouw Van der Berg de moeder van de TV-presentator Gerard van den Berg.

Bij het opnieuw tegenkomen van het verhaal “Oud Vlaardingen” en een beetje verbaasd zijnde over de authenticiteit van het verhaal wat veel Vlaardingers van nu niet zullen herkennen stuur ik het u toe. Misschien is het geschikt voor een hernieuwde publicatie in Tijd-Schrift.”

Oud Vlaardingen

C.M. van den Berg-Akkerman. (Eerst gepubliceerd januari 1985)

Het is geweldig, zoals Vlaardingen sinds de jaren negentienhonderd gegroeid is. Van een vissersplaats met ongeveer 20.000 inwoners, is het inwonerstal ongeveer verviervoudigd, maar de groei is er de laatste jaren uit, we zijn nu een stad, met, zoals iedereen weet, nog maar net 76.000 inwoners.

Van vissersplaats is Vlaardingen een industriestad geworden. Langzaam maar zeker verdween de visserij. Wat over is, is niet belangrijk meer voor het bestaan van de inwoners. De scheldnaam “haringkoppen” is zo goed als verdwenen. Een Vlaardinger was vroeger een haringkop, ook al was je vader schoenmaker of smid, net zoals een Schiedammer een jeneverneus heette.

Ouderen blikken soms met enige weemoed terug, omdat onze stad destijds zoiets eigens had. Kan men Vlaardingen indenken zonder de havens? O, die vlaggetjesdag in het voorjaar, als de vloot klaar lag om uit te varen. De Koninginnedag op het Flardingaveld, waar heel de bevolking met hart en ziel bij betrokken was. De straten, waar huis aan huis werd gevlagd: het was hartverwarmend! De paardenmarkt met de noga en de Hollandse wafels, die iedereen op zo'n dag kocht, het hoorde er bij. Nu ja goed,

alles is veranderd, niet alleen onze stad, wij ook! Niemand leeft meer zoals zijn grootouders.

Stel je voor! Die primitieve tijd verlangen we niet terug, maar misschien wél eens de warmte en de meelevendheid uit die jaren. Die was stellig sterker dan nu, men kende elkaar, maar we moeten het niet overdrijven. Ook toen was er standsverschil, een schippersvrouw voelde zich koningin met haar gouden oorhangers. Een schipper? Nou, dat was de baas op de logger en mocht hij misschien wat onderdanig zijn bij de reder, de matrozen hadden ontzag voor hem. Hij was een persoonlijkheid!

Als kind woonde ik in het oude Vlaardingen, ik ging in het Westnieuwland op school. Het was school B, een openbare school. Elke dag liep ik door de Ridderstraat, langs het winkeltje van Jansje Duyk. Daar kon je hele of halve centen omzetten in snoep. Ze had een theeblad onder de toonbank staan, wat ze tevoorschijn haalde als je kopen wilde. Er was duimdrop en zoethout, en er waren droge tranen en polkabrokken. Jansje lette er op dat je niet met je vingers aan dat lekkers kwam, haastig streek ze je cent of half je in de la. Kon je niet vlug genoeg kiezen, dan spoorde ze je ongeduldig aan.

Niet altijd was er trek in zoetigheid, soms ging je de winkel tegenover haar in, de groentewinkel van Van Oosten. Daar kreeg je een winterwortel voor je geld of appeltjes waar een plekje aan zat. Ja, erg kieskeurig waren de kinderen toen niet. Maar een winterwortel was lekker, je schrapte hem schoon langs de muur en gebruikte voor de rest je zakdoek. Heerlijk kon je kluiven op zo'n peen!

Doorlopend in de Ridderstraat was wat verder een steegje en aan het eind daarvan woonde Lijtje, het brokkenvrouwtje. Ze bakte zoute brokken en als je die voor je moeder halen moest, kreeg je, als ze een goede bui had, wat brokkengruis toe. Dat was een pure lekkernij, waarop je altijd hoopte dat ze het gaf.

Wat verderop waren nog een paar winkels. Onder anderen op de hoek van de Markgraafstraat een bakkerij van Molendijk. Voorbij de Nieuwelaan kwam je in het Westnieuwland, met rechts de Struijkstraat en links de eerste Nieuwlandsteeg. Op de hoek van die steeg stond bijna dagelijks een vreemde figuur. Wij noemden hem "Piere-seel": pet op de neus, vinger bij de mond, ja, zo hing hij daar rond. Men beweerde dat hij een verlopen grootheid was, van afkomst een jonkheer Piershill, maar of dat waar was ben ik nooit te weten gekomen.

In een duister winkeltje op de hoek van de volgende steeg woonde de fotograaf Ball. Een armoedig bestaan in die jaren. Verder was er Arbman, in huishoudelijke waren en een soort drogisterij. Om de school weer volop verleiding voor de schooljeugd. Ene Jansje zat in de gang met een mandje kleine appeltjes en een paar huizen verder Neel de Wrat met een tafeltje kleurig snoepgoed. Bovendien recht over de school de familie Visser, eveneens met snoep voor de jeugd. Het scheen alles bij elkaar nog wel wat op te leveren, al zaten ze bijna op elkaars lip.

Naast Visser woonde het joodse lorrenvrouwtje Enzel. Haar schelle stem waarmee ze om lorren en benen gilde, hoor ik in gedachten nog. Zij was een bekende figuur, klein, met felle donkere ogen. Ze mocht helaas de naziterreur niet overleven.

In het Westnieuwland waren veel winkels: de bakkers Van Tienen en De Wit, Hoogerwerf, de kruidenier en Klinge, de melkboer. Dan kleermaker Van Krimpen en aan diezelfde rij was ook nog de Hervormde pastorie van dominee James. Op de hoek van de Paterstraat, ook "Koeiensteeg" genoemd, was Verboom, de drukker en daarnaast de weduwe Pleysier met manufacturen.

De kleine huisjes in de vele stegen waren allemaal bewoond. Het was een armelijke bedoening, alles zeer bekrompen en toch leefden in die kleine huisjes soms nog grote gezinnen. Nu vraag je je af hoe dat mogelijk geweest is.

Dagelijks als ik naar school ging kwam ik in die buurt en speelde er op het schoolplein. Hoofd van de school was de heer E.J. Visser, een echte liberaal. Een slanke lange man, die dikwijls neuriënd door de school liep. Ik heb aan hem goede herinneringen bewaard, al heb ik nooit bij hem in de klas gezeten. Hij hield veel van zingen en was stellig een voorstander van veel lichaamsbeweging. We kregen toen al een uur gymnastiek in de week en we liepen in optocht naar de turnzaal in de Cornelis Houtmanstraat.

Als het regende en we in 't vrije kwartier niet naar buiten konden, dan stelde hij ons in rijen van vier op in de vestibule. Al marcherend moesten we rondlopen en zingen, zelf leidde hij het geheel. Hij gaf de toon aan en met iets gebogen hoofd sloeg hij de maat. Mijn klasse-onderwijzer was meester Van Leeuwen. Een rustige, enigszins nerveuze man, die soms geweldig driftig kon worden als de jongens hem plaagden. Dat was altijd een angstig moment, maar overigens was het een prettige onderwijzer.

Van het personeel herinner ik me verder nog meester Hoogerwerf. Een korte gezette man, druk in zijn bewegingen. Hij leerde de kinderen het oude liedje: "A a a, de meimaand komt, hoera!" Waarop de lieve jeugd onmiddellijk zelf verzong: "E e e, de meester zit op de plee!" Dat laatste speelde namelijk nog al een rol in het dagelijks patroon

van meester Hakbijl, omdat er bij hem in de klas een toilet was. In de deur ervan zat een ruitje en de eerwaarde oude meester trok zich iedere morgen achter die deur terug. Hij nam steevast een papiertje mee, vermaande de klas rustig te zijn en ging. Je wist nooit precies hoe lang hij weg bleef en dikwijls werden de jongens baldadig en ruimoerig. Dikwijls stond hij te loeren achter het ruitje, was er dan opeens en liep zonder iets te zeggen naar het bord en schreef de namen op van de grootste belhamels. Het gaf altijd even schrik je naam op het bord: het betekende schoolblijven. Meester Hakbijl deed denken aan een oude eerwaarde grootvader.

Heel andere typen waren de meesters Kuiper en Smit, socialisten, die op 1 mei met een rode tulp in hun revers op school kwamen. Natuurlijk waren er ook juffrouwen. Ik herinner me drie namen: Van Heyst, Bijloo en Beugeling. Het hoofd van de kleuterschool was juffrouw Fokkens.

Godsdienst werd op school niet gegeven, maar op woensdagmorgen mochten wij naar juffrouw De Reus die daarin les gaf van half twaalf af in het kerkeradskantoor op de Maassluisdijk. Daarvoor mochten wij dan eerder weg. Er waren destijds nog twaalf klassen. Om het half jaar werd je verhoogd, namelijk eind april en eind oktober.

Met twaalf jaar heette je volleerd en ging je van het "apenhok" af. Zo werd in die tijd op de school gescholden, maar heel dikwijls had je maar wat spijt dat die fijne schooltijd voorbij was, vooral als je dan moest gaan werken.

Mijn ouders waren intussen verhuisd naar "het land", zo heette het gedeelte óver de brug nu bekend als de Oostwijk. Naar de Oosterstraat. Een eengezinswoning met een hardstenen stoepje en een hekje. Ik bleef echter in het Westnieuwland op school en moest nu elke dag de Schoolstraat op, over de Markt naar huis. Soms ging ik door een steegje dat de "Koeiensteege" verbond met de Markt. Er was midden in die steeg een poortje en volgens de schooljeugd woonde daarachter een toverheks. De jongens bondsden op dat poortje en gilden "toverheks, toverheks!". Gekweld kwam de vrouw naar buiten en be-

dreigde de jongens die gillend van het lachen weglieden. Het had iets geheimzinnigs. Hoewel ik niet geloofde aan toverheksen maakte het me toch angstig.

Juist in die tijd, 1917/1918, waren ze aan het graven rond de Grote Kerk en ik zag daar een doodshoofd en beenderen liggen die me rillingen bezorgden en haastig naar huis deden gaan. Rond die Grote Kerk op de Markt speelde zich het Vlaardingse leven af. Het was het hart van de stad, met het politiebureau en het stadhuis. Op dat stadhuis trouwde de burgemeester zelf meestal alle paren. Alleen als hij verhinderd was deed een andere ambtenaar dat. Onder het stadhuis was het politiebureau met de cellen voor arrestanten. Menigmaal zagen we dronken kerels opbrengen.

Beschonkenen zag je toen nog veel op straat. Nu worden ze als ze het te bont maken, per taxi naar huis gebracht. En dan de kerk! Wat een functie vervulde die in die tijd. Want Vlaardingse was een goed kerkse gemeente, men ging vaak twee maal 's zondags naar de kerk. Men had daar een vaste plaats die eerst gekocht en jaarlijks met een vaste huur gecontinueerd werd. Soms werd die door de eigenaars weer onderverhuurd voor de avonddiensten.

Een kerkdienst duurde in die tijd zo'n kleine twee uur, maar men had het geduld ze uit te zitten, al werd er onder de preek weleens een uiltje geknapt. Geen wonder, de mensen moesten elke dag hard werken en de boeren waren erg vroeg op geweest om de koeien te melken. Hun wagens met paard stonden gestald rond de kerk.

In groten getale kwamen mannen en vrouwen op naar de kerk. Eerst luidde de klok licht, maar de tweede klok, tien minuten later, luidde zwaarder en dringender. Op hun gemak wandelde men kerkwaarts en bezette daar de eigen plaats. Op de gaanderij rechts van het orgel de jongere en links de oudere jeugd. Geen plaats bleef onbezet, het was een feestelijk gezicht al die mensen rond de kansel te zien zitten.

De toren had nog geen carillon maar de klokken luidden

op bepaalde tijden en daarvoor hadden we een klokkenluider, Storm geheten. Die man was een bekende figuur in de stad. Iedereen kende hem, want hij was de man die vertellen kwam dat er een schip in aantocht was. Voor een logger hees hij een bal, maar was het een stoomfiets dan werd een kegel aan de lat gehesen. De roep: "Een bal op, een bal op!", gaf veel beroering. "Welke logger komt er binnen?", vroeg men aan elkaar. De torenkijker sprong op de fiets om het de vrouwen van de bemanning te vertellen en hij riep het zo onderweg wel tegen deze en gene. "Vrouw, je man is op komst, zo en zo laat buitenen", zei hij tegen de belanghebbende. Nou, en dan gingen ze ijlings naar het Hoofd om de geliefde man of zoon te verwelkomen.

Wij moesten als kinderen wel eens naar een oom toe die binnen gekomen was. We moesten hem een hand geven en "welkom binnen" zeggen. Dat was zo de gewoonte. Vlaardingen vissersplaats! O, die geur van haring en pekkel langs de havenkant. De vettige volle tonnen die daar gerijld lagen, waar we soms probeerden over te wippen met een handigheid van geroutineerden. Soms gingen ze rollen en dan sprong je er lachend af. Wij waren aan de geur van haring gewend en konden het niet hebben dat vreemden het een stank noemden. Het hoorde bij de stad en we aten de haring die we cadeau kregen vers en gebakken, knabbelden op een stuk zeekaak, van die grove, tot je tandvlees er zeer van deed. Er was ook lekkere witte kaak maar ook die was hard.

We maakten in de tollentijd zwepen van boettouwtjes die we afbedelden op de boetschuren, als we koffie en brood bij opa moesten brengen. Vaak bleven de mannen 's avonds doorwerken als er een schip klaar moest en eten moesten ze hebben. Mijn moeder sneed het brood tegen haar borst en belegde de boterhammen met kaas en worst. De koffie ging in een blauw keteltje, de boterhammen in een stikkezakje! Dat zakje was van katoen, er boven door was een bandje waarmee het dichtgetrokken werd. Zo voorzien van proviand liep je langs de haven waar de schepen lagen.

Dikwijls werd er gewerkt langs de kant, vooral als er pas een logger binnen was. Je stond daar dan te kijken hoe ze de tonnen openmaakten en de nieuwe haring keurden. Maar je moest verder, naar de Wilhelminahaven, de "poffertjesbrug" over. Zo werd de brug over de verbinding tussen de Oude Haven en de Nieuwe Haven door ons genoemd, omdat op de leuninggen allemaal rondjes zo groot als poffertjes lagen.

Op de Wilhelminahaven was de boetschuur van Jan Schippers. Het was een hoog gebouw met zo'n vier, vijf zolders. Je klom de trap op, op zoek naar opa. Op de eerste zolder liep je naar binnen, het rook er lekker naar touw en taan. Aan de achterkant, bij de ramen, zaten de boetsters. Ze waren bezig met de netten en zongen dikwijls met elkaar mooie christelijke liederen.

"Moet je opa hebben?" riep er soms een, als ze je zagen, "die is boven!". Je bleef even staan en keek nieuwsgierig naar wat ze deden. Dan plaagden ze je en vroegen of je ook boetster worden wou. Ze waren altijd aardig en stopte je een "kloentje" (zo noemden ze een kluwentje boet-touw) toe voor je tollenzweep. Dan ging je verder op zoek naar opa, die soms op de tweede of derde zolder werkte. Daar vond ik hem dan, opa met de altijd ronde pet op. Z'n vrolijk twinkelende ogen zagen je al gauw. "Ben je daar kind", kon hij zo goedig zeggen. Hij nam brood en koffie uit mijn handen en zocht dikwijls in zijn zak naar een cent, die hij voor je opdiepte en je gaf. Daar was je blij mee want je kon er genoeg lekkers voor kopen.

Eenmaal op de schuur bleef je rondkijken naar de mannen die met de netten bezig waren. En soms gingen die over een houten rol naar buiten, de wantwagens in. Dicht bij de open deuren keek je naar beneden de diepte in. Je benen trilden, zo eng vond je dat. Opa vergat je wel eens, totdat hij je opeens weer zag en naar huis stuurde.

Niet altijd werkten de mannen en boetsters op de schuur, soms stonden ze in het land. De netten hingen dan over palen en in het taanhuis werden ze door de mannen in

grote ketels getaand. Op gewone dagen werkte men tot half zes, maar in het hoogseizoen werd het soms wel negen uur. De dagen waren lang, vele mannen stonden 's-morgens om zes uur of nog eerder al naast hun bed. Een vrije zaterdagmiddag kende men niet, de winkels waren op gewone dagen tot acht uur open en 's zaterdags zelfs tot elf uur.

Moe van het werken kwamen de mannen thuis van hun werk, met hun weekgeld, waarvoor dan nog vaak inkoop gedaan moesten worden. De mannen gaven zich een grote wasbeurt, deden schone kleren aan en waren dan pas klaar om de zondag te vieren! En wat ging er een geweldige sfeer uit van die zondag. Alles lag stil, er was bijna geen verkeer, de werkplaatsen en fabrieken, zo die er al waren, waren gesloten. Wat een rust lag er over die dag, alles ademde vrede. Over die stille stad begon de torenklok te luiden. De eerste klok en daarna de tweede, zwaarder en dieper van toon. Ze riepen de mensen naar de kerk en ze gingen.

Vrouwen in Vlaardingse klederdracht, trots en fier lopend naast hun mannen. De schippersvrouwen en de vrouwen van de stuurlied. Ze pronkten met hun fraaie kappen en gouden bellen, ja ze droegen ze met trots! Je had gelukkige schippers die goed voeren en veel verdienden. Ze werden met name genoemd en met ontzag aangekeken. Er hing een aureool om hen, mensen die altijd geluk hadden en veel kantjes haring vingen, alles meehadden. Dat was iets wat niemand verklaren kon, maar hen wel benijd werd. De matrozen voeren graag bij die schippers. Want "als het regent op de groten, druppelt het op de kleinen", wist men.

In het voorjaar was er de bidstond voor landbouw en visserij, vóór de vloot uitvoer. Ook dan was de kerk stampvol en uit volle borst zong men de toepasselijke psalm: "Zij die de zee bevaren met schepen rijk bevrucht zien op de grote baren Gods almacht, wijsheid, kracht..." Ieder schipper was aan boord ook een soort priester. Hij las uit de Bijbel op zondag en had dikwijls daarop een toepasselijk

woord. Hij was een soort vaderfiguur voor de bemanning. In het najaar werd het seizoen afgesloten met een dankstond voor landbouw en visserij. Ook de boeren uit de omtrek waren daarbij altijd aanwezig. Ik heb deze diensten meegemaakt als kind, want ook wij moesten trouw elke zondag naar de kerk. Al begreep ik niet alles wat gesproken werd, toch kreeg je iets mee. Mijn vader was geen zeeman, hij had een afkeer van de zee, maar in mijn familie waren heel wat mensen bij de visserij betrokken. Drie van hen kwamen op zee om en één oom kwam ziek van zee, waar hij te lang gebleven was en stierf in het ziekenhuis aan geelzucht.

De winter was de stille tijd. Dan was er vaak armoede in vele gezinnen. Het eten wat aan boord was, werd verdeeld onder de bemanningen. Het waren wat erwten, bonen en kaak, dat werd "afsnijdje" genoemd en veel was dat vaak niet.

Sommige zeelui werkten op de schuren aan de netten, maar de echte zeerotten snakten naar het voorjaar als ze opnieuw konden uitvaren. Enkele weken bij moeder de vrouw was mooi, maar het moest niet te lang duren. De havens en het Hoofd trokken altijd. Er was trouwens weinig variatie, 's Zondags wandelde men van "'t oft naar 't oofd". Ook zoiets grappigs: de H werd door veel Vlaardingers ingeslikt. Nu ja, de Parallelweg rond behoorde ook tot de geijkte wandelingen, want wandelen deden de mensen vroeger 's zondags erg veel. Fietsen op die dag mocht niet en spelen op straat ook niet. Je leerde je bezig houden met andere dingen, lezen, of een spelletje doen met elkaar.

Wat een veranderingen zijn er gekomen de laatste vijftig jaar. Van de petroleumlamp naar het elektrisch licht, van de klomp naar de meest gevarieerde slipper of schoen. Van de eenvoud, soms bijna armoede, naar de weelde. Is alles een kringloop en moeten we nu terug? Och kom, in verhouding is het zo weinig!

C.M. van den Berg-Akkerman

Museum Vlaardingen zet de STAD in de schijnwerpers

1273. Vlaardingen ontvangt uit handen van Floris V stadsrechten. De Vlaardingers krijgen hiermee meer autonomie en vrijheid. Zij kunnen tolvrij handel drijven en krijgen een eigen bestuur en eigen rechtspraak. Het verkrijgen van stadsrechten was heel belangrijk voor de ontwikkeling van de stad.

Nu, 750 jaar later, worden bestuur, belastingen en rechtspraak voornamelijk op landelijk, of zelfs op Europees niveau geregeld. Wat 750 jaar geleden Vlaardingen tot stad maakte, speelt tegenwoordig dus nauwelijks meer een rol. Waarom vieren we dan dat we 750 jaar stadsrechten hebben? Wat is eigenlijk een stad?

Catwalk van Vlaardingen

Deze tentoonstelling zet de STAD in de schijnwerpers en neemt je mee op een zoektocht naar de stedelijke identiteit. Op de Catwalk van Vlaardingen ontdek je bijzondere, maar ook alledaagse voorwerpen uit de afgelopen 750 jaar, die bepalend waren en/of zijn voor die identiteit. Veel van de objecten zijn nooit eerder getoond, omdat ze pas recent aan de museumcollectie zijn toegevoegd, of omdat ze in het herwaarderingsstraject zijn herontdekt. Ook zijn er bijzonder bruiklenen van uit de archeologische en archiefcollecties van de stad te zien. De Catwalk begint en eindigt met waar het dit jaar allemaal om draait: de Stadsrechten. We tonen de Vidi-mus uit 1590, een van de oudst bewaarde documenten waarop de Vlaardingse stadsrechten uit 1273 zijn staan vermeld. Maar ook de nieuwe stadsrechten, die op 14 mei 2013 aan de stad zijn aangeboden, ontbreken niet in deze tentoonstelling.

Maquettes

Drie maquettes vormen de 'showstoppers' van de tentoonstelling, elke maquette vertegenwoordigt een belangrijke periode uit 750 jaar stadsgeschiedenis. Je ziet de stad letterlijk ontstaan en uitgroeien tot het Vlaardingen zoals we dat nu kennen.

Ode aan de Stad. 750 jaar Vlaardingen.

16 juni t/m 8 oktober 2023, Museum Vlaardingen.

Speel nu de nieuwe outdoor escape game: **DE BENDE ZWARTPOOT: WIE HEEFT DE KATTENBEKER GESTOLEN?**

Wil je Vlaardingen en de geschiedenis van de stad op een andere manier beleven? Boek dan de nieuwe outdoor escape game De Bende Zwartpoot en los het mysterie van de gestolen Kattenbeker op.

Deze outdoor escape game neemt je mee in de stad Vlaardingen. Je kruipt in de huid van de onderzoeker en gaat achter de daders aan die de kattenbeker uit Museum Vlaardingen hebben gestolen. De politie tast in het duister, deze kattenbeker is van onschatbare waarde voor de stad. Lukt het jullie om de kattenbeker terug te vinden in dit spannende avontuur?

Deze outdoor escape game is geschikt voor alle leeftijden (kinderen onder de 10 jaar onder begeleiding). Je speelt de game met maximaal vier personen. Grotere groepen kunnen opsplitsen en na elkaar starten, welke groep heeft het mysterie als eerste opgelost? De totale speelduur is 1,5-2 uur en je loopt circa 2 kilometer.

Kosten € 40,00 per game.

Boek de game via: <https://www.museumvlaardingen.nl/de-bende-zwartpoot-outdoor-escapegame>

Ledenactiviteiten

Na het succesvolle seizoen 2022-2023 gaan we na de zomer verder met het nieuwe seizoen 2023-2024. Het programma is op zich redelijk rond en we kunnen u een mooi programma presenteren. De locaties zijn nog niet allemaal bevestigd. Het definitieve programma zullen we in het volgende Tijd-Schrift bekend maken. Ook deze zomer zullen we zichtbaar zijn, bijvoorbeeld iedere zaterdag in de Waag op de Markt. Voor zover nu bekend is het programma als volgt:

Op dinsdag 24 oktober 2023 gaan we met Max Thurmer aandacht besteden aan Vlaardingen-700. Dat is het feest van 50 jaar geleden. Waar we dit jaar "750 jaar stadsrechten" vieren was dat "700 jaar stadsrechten" in 1973. Net zoals dit jaar met Vlaardingen-750 begon dat feest op 14 mei en eindigde in oktober. Met veel activiteiten waar we 50 jaar later weer eens op terug gaan kijken.

De locatie is Museum Vlaardingen, Westhavenkade 54.

Op 21 november 2023 willen we met Theo Dijkshoorn via plaatjes even langs de Zuidbuurtseweg en de Zuidbuurt gaan lopen. Theo kan mooi en veel vertellen over de mensen op de boerderijen die we dan tegenkomen. De Zuidbuurtseweg liep van de Maassluisdijk tot de toenmalige grens met Maasland, vlak achter de Geert Grootelaan. Daarna werd het Zuidbuurt. Dat is ook zo gebeven nadat Vlaardingen en Maasland de Zuidbuurt hebben opgedeeld. Theo Dijkshoorn woonde toen op de boerderij van zijn ouders in Maasland terwijl deze boerderij tegenwoordig onder Vlaardingen valt.

De locatie is Streekmuseum Jan Anderson, Kethelweg 50.

Op 23 januari 2024 gaat onze Vlaardingse visserijkenner Henk Brobbel vertellen over het vroegere Vlaggetjesdag in Vlaardingen. Vlaggetjesdag was een heel groot evenement waarbij de vissersschepen mooi gepavoiseerd

HKS de Hoop op Vlaggetjesdag 1962.
Collectie Ernst Lohmann

lagen in de Vlaardingse haven. Wie herinnert zich niet alle schepen die in de "Nieuwe Haven" lagen tot Buisjesdag op maandag waarbij de schepen naar zee gingen. De locatie voor deze lezing is de kantine van Honk- en Softbalvereniging "SC Vlaardingen Holy", Zwaluwenlaan 480. Met de auto parkeren bij de flat, aan de overkant het pad inlopen bij de dierenarts en dan rechtsaf het terrein op. Daar kan ook de fiets gestald worden.

Op 20 februari 2024 vertelt Jeroen ter Brugge over de Ambachtsheren door de eeuwen heen. Zijn lezing gaat over de ambachtsheren en -vrouwen van Vlaardingen en Vlaardingse-Ambacht, de bestuurlijke macht en strijd die zij hadden en de plaatselijke elitegeschiedenis. De locatie is Bibliotheek de Plataan, Waalstraat 100.

Op 26 maart 2024 houden we de Algemene Ledenvergadering van de Historische Vereniging Vlaardingen in de Bethelkerk aan de Burgemeester Verkadesingel. Ook deze keer nemen Tineke v/d Hoek en Ernst Lohmann u na de Algemene Ledenvergadering mee op een rondje door Vlaardingen.

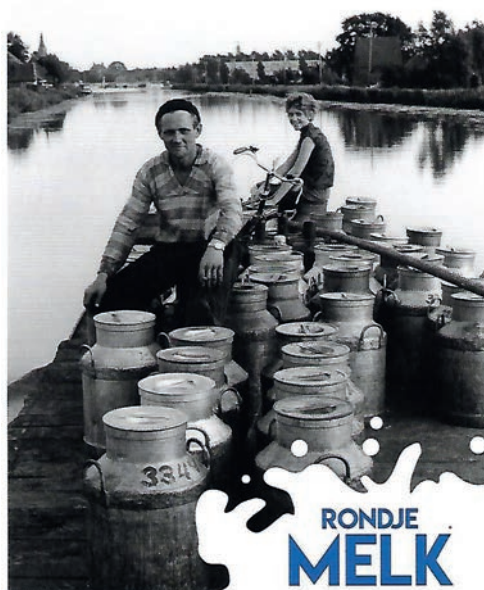
Locatie is Bethelkerk - Burgemeester Verkadesingel 26.

Op 23 april 2024 gaat Bram Keizerwaard vertellen hoe hij tot de gruwelijke ontdekking kwam dat er een klein, tweejarig jongetje in Vlaardinger-Ambacht zat ondergedoken en daar is opgehaald door de Vlaardingse politie. Het jongetje is moederziel alleen naar Westerbork vervoerd en, nadat hij daar een paar maanden in zijn eentje had rondgescharreld, op transport gesteld naar Sobibor. Daar is hij gestorven.

De locatie is Pax Christikerk, Reigerlaan 51.

De lezingen zijn altijd op dinsdag en beginnen om 20.00. Toegang is gratis.

De Commissie Ledenactiviteiten bestaat uit: Els van Dijk, Han van Elk, Tineke van der Hoek en Ernst Lohmann

Een rondje melk: in de voetsporen van de Vlaardingse melkvaart

Vlaardingen werd bekend als visserijstad, maar rondom de stad waren vele boerderijen waar melk een grote rol speelde. In Vlaardingen verschenen grote en kleinere melkfabrieken. De boerderijen waren over de weg doorgaans slecht te bereiken. De trekvaart bracht uitkomst: over water kon de melk prima vervoerd worden.

Het 'Rondje Melk' neemt u mee terug naar de melkvaart. Met de Vlaardingse Fluisterboot Andante varen we naar het Melkmuseum, waar op een leuke manier kennis wordt gemaakt met het vroegere leven op een melkboerderij. Een stadswandeling met een gids langs de Vlaardingse haven maakt de excursie compleet.

Boek het 'Rondje Melk' als arrangement voor groepen van minimaal 10 personen. Kijk voor meer informatie op www.vlaardingsefluisterboot.nl/melkvaart.

Boekbespreking

Frans W. Assenberg

Waar is Freddy?

Bram Keizerwaard publiceerde onlangs een indrukwekkend boek over het sjouwen met een peuter in de Tweede Wereldoorlog. Dat publiceren had te maken met zijn werk aan het plaatsen van aandenkens in de stoepen van straten in Vlaardingen van Stolpersteine. Daarmee worden de slachtoffers van het nationaalsocialisme rond en tijdens de Tweede Wereldoorlog herdacht. Het gaat dan om 15 opgepakte niet teruggekeerde Joodse Vlaardingse. Keizerwaard kwam toen een bericht tegen over het feit hoe een driejarig jongetje in 1943 door de Vlaardingse gemeentepolitie werd opgehaald. Het blijkt een meer dan gruwelijk verhaal dat door de auteur met gevoel voor distantie, respect en historie over Joodse families, de handelwijze van de bezetters en dat van ogenschijnlijke nette Nederlanders.

Bram Keizerwaard schrijft: *'Op een koude januaridag in 1942 klopt een politieagent aan bij een echtpaar in Vlaardingen dat een tweejarig Joods jongetje verborgen houdt. De kleine man, Freddy is zijn naam, wordt meegenomen en tegen overlegging van een ontvangstbewijs 'afgeleverd' bij de Jodenjagers van de beruchte Documentatiedienst in Den Haag.'* Alleen het gebruiken van een ontvangstbewijs voor een kind getuigt al van een verregaande absurditeit. Alsof het gaat om het afleveren van koffiemolen of zo! Al dat absurde is dan al bijna drie jaar aan de gang in ons landje. Zou het jongetje de

politieagent een handje hebben gegeven? vraagt de auteur zich af. Keizerwaard heeft zich degelijk van zijn zelfopgelegde taak gekweten. Immers, hij gaat in het boek netjes terug naar het moment dat Freddy's ouders elkaar diep in de ogen keken en plannen maakten te gaan trouwen. De vader van Freddy is Jonas Walvisch en zijn moeder Sara Jas. Het zijn Willem van der Eem en Henriëtte Egger, woonachtig in de Prins Hendriklaan, die voor Freddy zorgden tot dat fatale moment. Nauwgezet geeft Bram een overzicht van de bouw van het kamp Westerbork waarlangs een groot aantal Nederlanders met een al dan niet Joodse achtergrond passeerde. Ook het wel en wee in de Joodse werkkampen komt in het boek aan bod. De woorden Auschwitz, Mauthausen, Zyklon B (gifgas) Sobibor enzovoort komen voorbij. Door zijn empathische benadering en passende distantie krijgt het werkstuk een bijzonder lading, 81 jaar later. Eigenlijk heeft het verhaal een moderne lading, ook nu, met een oorlog om de hoek, is het

gevaar te worden gearresteerd voor veel mensen weer actueel.

'Schreiende vrouw, schoonmaaksters, hanteren snikkend een bezem, aan de open vensters staan vrouwen, badend in tranen. Vanmorgen zijn broers of zusters, vaders of moeders op transport gegaan. Mannen wordt het te machtig; zij slikken tranen weg, de trein gilt: de giftige slang begint te schuifelen.' ... Uit het beschreven boek 'Waar is Freddy? Verslag van een zoektocht.'

Historische Vereniging Vlaardingen

internet: www.hvv-vlaardingen.nl

e-mail: info@hvv-vlaardingen.nl

Het recht op historische kennis

In 1956 was de Hongaarse opstand, de Russen vielen Hongarije binnen. In Amsterdam en Rotterdam waren er rellen rond de gebouwen van de communistische krant "De Waarheid". Hét moment voor onze leraar geschiedenis om te vertellen over de Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog die volgde. Toen we een tijdje later écht aan de Tweede Wereldoorlog toe waren, ging het snel. In mijn herinnering moesten we examen doen over de tijd van de oude Grieken tot Willem Drees.

Vandaag is in twee van de vier profielen van havo en vwo geschiedenis een keuzevak geworden. Bij het vmbo krijgen leerlingen twee jaar geschiedenis en dan vaak nog in een combinatievak.

Vandaag maakt een puber mee dat Rusland Oekraïne binnenvalt en hoort over talloze vluchtelingen in Polen. Is er dan een geschiedenisleraar en heeft die de tijd om te vertellen over het Molotov-Ribbentroppact, het Niet-aanvalsverdrag uit 1939 tussen de Sovjet-Unie en Duitsland waarop Polen werd binnengevallen en de Tweede Wereldoorlog begon?

Als U vindt dat kinderen recht hebben op historische kennis, dan is het goed lid te zijn van de Historische Vereniging Vlaardingen. U vindt dan dichtbij huis beter dé gelegenheid om bij een jongere generatie aanknopingspunten te vinden voor de verrijking van historische kennis: het geuzenmonument, de struikelstenen op de plekken waar Joden woonden, het verhaal van een NSB-burgemeester.

Voor vijftientig euro een Jaarboek, vier TijdSchriften en lezingen. Dit kan alleen maar door vrijwilligers, sponsoren en leden. Blijf lid, word lid, vraag of geef een lidmaatschap cadeau.

Website www.hvv-vlaardingen.nl,

e-mailadres info@hvv-vlaardingen.nl.